

SOKOLIĆ

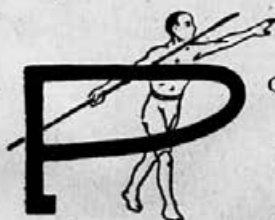

LIST ZA NARAŠTAJ
SOKOLA
KRALJEVINE
JUŽOSLAVIJE. IE

ŠTEV. BROJ 1. in 2. V LJUBLJANI, FEBRUAR 1930.

LETO
GODINA XII.

U dvanaestoj godini.

o dvanaesti put stupa »Sokolić« med vas, draga sokolska omladino, da vas pouči, zabavi i vodi po pravoj stazi života.

Godine mladosti, koje proživljavate, vesele su, pune nade u budućnost. Mlada krv, koja struji vašim žilama, nemirna je i traži razmaha. Vaš duh, koji je u razvoju, teži uvek za novim mislima i za novim poletom. Vaš pogled, jasan i vedar, želi da uvek malko napred pronikne, u nepoznate i skrivene daljine, koje naslućujete u svojim gipkim i sanjarskim mislima. Vaše misli lete od cilja do cilja, kao što se ziba proletni leptir od cveta do cveta, opajajuć se na svežem zraku slatkim nektarom cveća.

Taka si i takova mora da budeš, omladino, ti naša budućnost.

Veseo, razigran, oduševljen za sve što je lepo, blagog srca, otvorena značaja, nauka željan, čistih misli, ponosan na svoj narod i na svoju državu, takav ima da bude naš mladi odvetak, koga pozivamo u naše sokolske redove, gde će se okrepiti duševno i telesno svim vrlinama, koje imaju da rese mlada srca.

Sokolstvo ima u svom programu jasno određen put i za svoj naraštaj, kog želi da uzgoji u već spomenutom smislu.

Da se postigne taj cilj, služiće i »Sokolić«, koji će vas bodriti, uzgajati, oduševljivati, učiti i dobro pripremiti da uzmognete stupiti u članske sokolske redove.

Stoga »Sokolić« ostati će veran svom dosadanjem programu, što ga je po svojoj najboljoj savesti i volji vršio već 11 godina.

Promene, koje su nastale u poslednje vreme u našoj sokolskoj organizaciji, nisu bitno uticale na naš program niti na našu ideju. Po putevima, koje su nam označili utemeljitelji Sokolstva, Tyrš i Fügner, stupaćemo u buduće, prihvatajuć sve dobro i lepo, što nam pruža moderno doba.

Veran sokolskim načelima i težeći za sokolskim idealima, biće »Sokolič« i u budućnosti pravi prijatelj i dobar vodič omladini, koja će se uzgajati u sokolskim vežbaonicama i na vežbalištima. Potreban je stoga svakome onome, koji se nalazi među nama.

Sokolska vežbaonica ne dostiže na sav rad, prekratko je vreme, što ga provodimo u tim prostorijama, a da bi bilo moguće poučiti vas u svemu, što bi trebao da zna mlad Sokolič i mlada Sokolica. To pak želi da nadoknadi »Sokolič«, koji će zalaziti među vas svakog meseca.

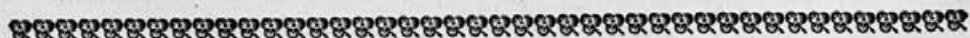
Upravo promene u našoj organizaciji traže, da ste tačno poučeni u novom zakonu, statutima itd., koji se odnose na sokolsku organizaciju. »Sokolič« će vas savesno upozoravati na sve važne događaje u samoj organizaciji i o vezi Sokolstva sa vanjskim svetom i srodnim organizacijama.

Skoro se približava vreme svesokolskog sleta u Beogradu. Mnogi će od vas dohrliti u našu jugoslovensku metropolu, da tamo pokažete svoj sokolski rad — svoje uspehe, koje vam je dao sokolski uzgoj. Treba da ste obavešteni o svim pripravama i o propisima za slet. »Sokolič« će i tom poglavlju posvetiti svu pozornost.

Pri kraju još jednu reč našim mladim saradnicima. U zadnjim godinama javljao se je već lepi broj saradnika iz redova sokolskog naraštaja, koji su slali »Sokoliču« svoje misli o Sokolstvu. Želimo da nam također i nadalje ostanu verni, i da ih slede i mlađi, koji stupaju u naraštajski odio. Naročito želimo lepih slika iz sokolskog života, koje ćemo rado objavljivati u listu. Međ naraštajcima ima mnogo dobrih fotografa-amatera, koji će lako udovoljiti našoj želji i pripomoći da »Sokolič« bude zanimljiviji.

Sigurno i samosvesno stupa dakle »Sokolič« u svoju dvanaestu godinu, svestan potpune svoje velike uloge, koju igra pri uzgoju mladog sokolskog ogranka. Napunja ga tvrda vera, da će naći naraštaju lepi broj odanih čitatelja također i iskrenih saradnika.

Također i vi, naraštajci i naraštajke imate prema »Sokoliču« svoju dužnost. Vaša je zadaća da ga širite u sve naraštajske redove. Nikoga ne sme da bude među vama, koji ne čita lista. Tko može neka bude njegov pretplatnik, pretplata je i tako niska, da svak može preko godine lako da prištedi 20 Din, i da tim pomogne svoj list, koji će biti još zanimljiviji, čim će imati više pretplatnika.

**Njegovo Visočanstvo Prestolonaslednik Petar,
starešina Sokola kraljevine Jugoslavije.**

Zakon

o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije.

§ 1.

U cilju fizičkog i moralnog vaspitanja državljana osniva se viteška organizacija pod imenom Soko kraljevine Jugoslavije.

§ 2.

Članom Sokola kraljevine Jugoslavije može postati svaki dorastao i neporočan državljanin kraljevine.

§ 3.

Sem pravih članova, Sokola kraljevine Jugoslavije mogu pripadati deca Sokoli i sokolski naraštaj.

§ 4.

Sokolske jedinice su: sokolska društva, sokolske župe i sokolski Savez.

Sokolsko društvo je osnovna mesna organizacija, koja neposredno vrši odgajivanje svih sokolskih pripadnika svoga područja.

Sokolska župa je viša sokolska zajednica, koja udružuje više sokolskih društava.

Sokolski Savez je najviša sokolska zajednica, koja udružuje sve sokolske župe kraljevine Jugoslavije. Sedište sokolskog Saveza je Beograd.

§ 5.

Sokolskim društvom upravlja društvena uprava, koja se sastoji iz starešine društva, njegovog zamenika, predsednika prosvetnog oteka, načelnika i načelnice, 5—10 članova i njihovih zamenika, i 3—5 revizora računa i njihovih zamenika.

Sokolskom župom upravlja uprava župe koja se sastoji iz starešine, njegovog zamenika, predsednika prosvetnog odbora, načelnika i načelnice, sekretara, blagajnika, 5—10 članova i njihovih zamenika, 5 revizora i njihovih zamenika.

Savezom upravlja uprava saveza koja se sastoji iz starešine, 5 podstarešina od kojih po redu imenovanja najstariji zastupa starešinu, načelnika, načelnice, po 3 njihova zamenika, predsednika prosvetnog odbora, 15—25 članova i 7—11 njihovih zamenika, 5—7 revizora i njihovih zamenika. Starešina saveza je Naslednik Prestola kraljevine Jugoslavije.

§ 6.

Upravu Saveza imenuje i razrešava Ministar prosvete i Ministar vojske i mornarice u saglasnosti sa predsednikom Ministarskog saveta; upravu župe imenuje i razrešava uprava Saveza; upravu društva imenuje i razrešava uprava župe.

§ 7.

Starešina Saveza i uprava Saveza upravljaju celokupnim radom Sokola kraljevine Jugoslavije i pretstavljaju celokupno Sokolstvo.

Savetodavni organi uprave Saveza za proučavanje i rešavanje načelnih pitanja su: glavna skupština, odbor delegata župa i odbor načelnika župa. Njihov sastav i rad određiće se Statutom (§ 11).

§ 8.

Sretstva za izdržavanje sokolskih društava, sokolskih župa i sokolskog Saveza sastoje se iz članskih uloga, dobrotvornih priloga, legata i zadužbina, potpora banovina i države.

§ 9.

Sokolu kraljevine Jugoslavije mogu pripadati učenici svih narodnih, građanskih, srednjih, učiteljskih i stručnih škola.

§ 10.

Ovlašćuje se Ministar saobraćaja da posebnom uredbom propiše povlastice za vožnju članova Sokola kraljevine Jugoslavije na državnim železnicama, državnim brodovima i ostalim državnim prevoznim sretstvima za sletove, skupštine i ostala putovanja po poslovima Sokola kraljevine Jugoslavije.

Isto tako ovlašćuje se Ministar vojske i mornarice da posebnom uredbom propiše olakšice u pogledu obaveze služenja u kadru za članove Sokola kraljevine Jugoslavije.

§ 11.

Bliže odredbe o organizaciji i poslovanju Sokola kraljevine Jugoslavije propisaće statutom Ministar prosvete i Ministar vojske i mornarice u saglasnosti sa predsednikom Ministarskog saveta.

§ 12.

Dosada postojeća društva za fizičko i moralno vaspitanje: Jugoslovenski Soko, Hrvatski Soko, Orao, Srpski Soko, ukoliko se za tri nedelje od dana stupanja na snagu ovog zakona ne ujedine in ne stupe u Soko kraljevine Jugoslavije, ukidaju se.

§ 13.

Uredbu za likvidaciju ovih društava propisaće Ministar prosvete i Ministar vojske i mornarice u saglasnosti sa predsednikom Ministarskog saveta.

§ 14.

Ovaj zakon stupa u život i dobija obaveznu snagu kad se objavi u »Službenim novinama«.

Tada prestaju važiti svi propisi zakona, uredba i naredaba, koji su u protivnosti sa ovim zakonom.

Preporučujemo Našem Ministru prosvete i Našem Ministru vojske i mornarice da ovaj zakon obnaroduju, svima Našim Ministrima da se o njegovom izvršenju staraju, vlastima zapovedamo da po njemu postupaju, a svima i svakome da mu se pokoravaju.

Uredba

o olakšicama u pogledu obaveze služenja u kadru za članove Sokola kraljevine Jugoslavije.

Član 1.

Za članove Sokola kraljevine Jugoslavije olakšice pri njihovom služenju u kadru ove su:

1. Otpuštanje iz kadra i pre odsluženog roka na koji je po Zakonu o ustrojstvu vojske i mornarice regrutovan.

2. Prvenstveno unapređenje u činove u kadru, po ispunjenju i ostalih zakonskih odredaba za unapređenje.

3. Prvenstveno unapređenje, odnosno predlaganje za ovo, po ispunjenju i ostalih zakonskih odredaba u činove u rezervi.

4. Dobijanje odsustva radi učestvovanja u sokolskim javnim vežbama, utakmicama i sletovima i pored odsustva po članu 57 Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice.

5. Prvenstveno dobijanje dužeg odsustva predviđenog članom 57 Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice, a po ispunjenju i ostalih odredaba pomenutog člana.

Član 2.

Pravo na olakšice iz člana 1 ove Uredbe ima samo onaj član Sokola kraljevine Jugoslavije, koji kao vežbač provede u sokolskom društvu, ili seoskoj sokolskoj četi, neprekidno najmanje 5 godina i sa uspehom završi program potrebne pripreme. U neprekidnih pet godina računa se i vreme koje član provede delom i u kategoriji naraštaja.

Član 3.

Članovi Sokola kraljevine Jugoslavije regrutovani na pun rok službe u kadru po članu 42 Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice služiće u kadru tri meseca manje od određenog im roka po pomenutom članu Zakona.

Član 4.

Članovi Sokola kraljevine Jugoslavije regrutovani na skraćeno rok službe u kadru po članu 49 pod a) tačka 2, 3, 4 i 5 i pod b) Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice, služiće u kadru 45 dana manje od određenog im roka po pomenutom članu Zakona. Ova olakšica važi i za one regrute-đake koji bi trebali da po članu 49 pod a), tačka 1, služe rok od 14 meseci.

Član 5.

Shodno članu 51 pod d) i članu 57 Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice, vojnici otpušteni iz kadra po ovoj Uredbi vodiće se do isteka obaveznog im roka služenja u kadru na privremenom otpustu.

Član 6.

Za dokaz prava na skraćeno služenje u kadru po ovoj Uredbi, služiće komandantima vojnih okruga spisak ovakvih regruta — članova

Sokola kraljevine Jugoslavije — koji će im slati uprava Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije najkasnije na 15 dana pre stupanja u kadar.

No i pored ovoga regrutnim komisijama, prilikom regrutovanja, svaki član Sokola kraljevine Jugoslavije, koji ima prava na olakšicu iz tačke 1 člana 1 ove Uredbe, pokazaće svoju sokolsku legitimaciju sa fotografijom. Regrutne komisije stavljaće u primedbu regrutnog spiska oznaku ovakve prijave radi sravnjenja ovoga sa spiskom uprave Saveza.

Komandanti vojnih okruga kada utvrde pravo skraćivanja služenja u kadru za ovakve mladiće, uneće u regrutni spisak, koliko se kome skraćuje služenje, a ovaj podatak uneće i u unikat i duplikat sprovednice neposredno pred upućivanje regruta u kadar.

Član 7.

U izuzetnim i opravdanim slučajevima, a u duhu člana 51 pod d) Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice, po pojedinačkim molbama, može se članovima Sokola kraljevine Jugoslavije odložiti stupanje u kadar za jednu trećinu povlašćenog roka iz člana 3 i 4 ove Uredbe.

Član 8.

Izuzetno za mladiće članove Sokola kraljevine Jugoslavije, koji se regrutuju 1930. godine, odredbe ove Uredbe važiće ako su do dana regrutovanja proveli tri godine kao člani vežbači u društvima: Jugoslovenskog Sokolskog Saveza, Hrvatskog Sokolskog Saveza, Jugoslovenske Orlovske Zveze i Srpskog Sokola »Dušan Silni«, a do stupanja u kadar, na proverama, koje će se održati po društvima, dokažu podobnost za uživanje olakšica iz ove Uredbe.

Član 9.

Ova Uredba stupa u život i dobija obaveznu snagu kad se objavi u »Službenim novinama«.

.....
HAJRUDIN ČURIĆ:

Čete kraljeviča Marka.

Legije besnih jahača jure Šar planinom. I pevaju:

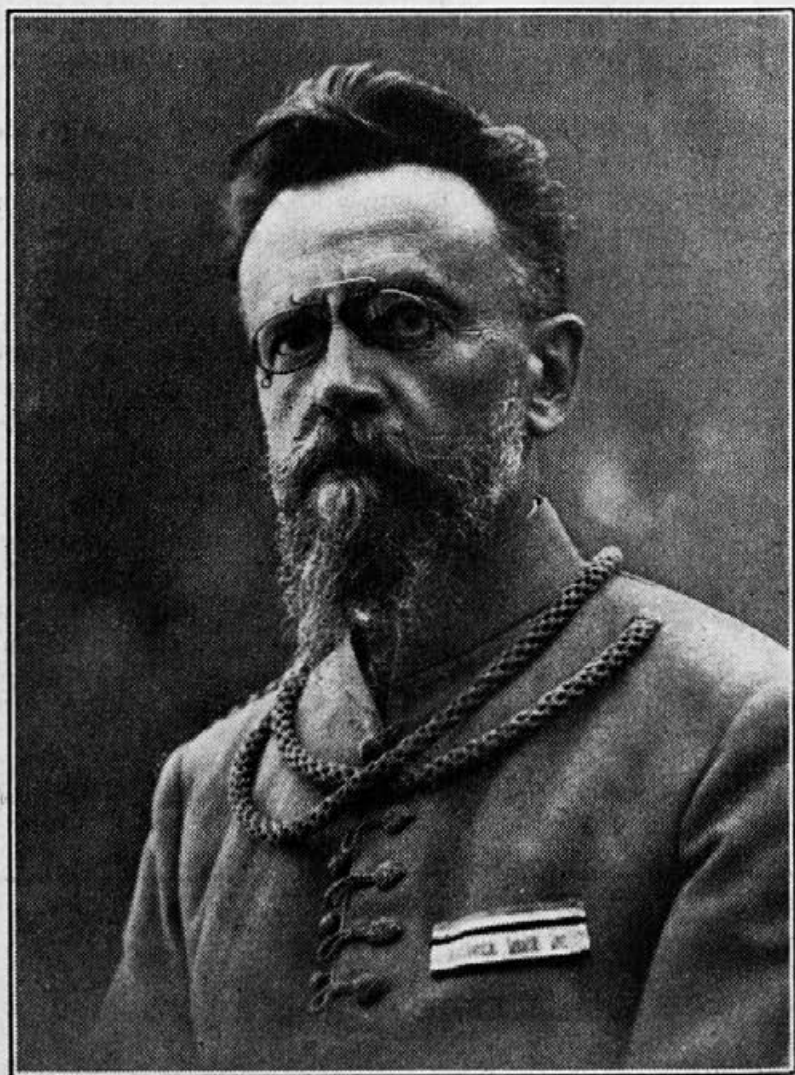
»Budi zdrava, domovino!...«

Nad njihovim glavama kruže jata sokolova.

Kuda idu te silne legije besnih jahača?

Tišina. Nad Šarom raspleo mesec svoje niti. Blešte se Kalpaci besnih jahača...

Proču se, da je Kraljević Marko skupio svoje čete...

**Brat Engelbert Gangl,
prvi zamenik starešine Sokola kraljevine Jugoslavije.**

Statut

o organizaciji i poslovanju Sokola kraljevine Jugoslavije.

I. Opšte odredbe.

Član 1.

Soko kraljevine Jugoslavije ima za cilj, da podiže telesno zdrave, moralno jake i nacionalno svesne državljane kraljevine Jugoslavije.

Ovaj cilj postiže se uporednim vaspitanjem tela i duše po Tyrševom sokolskom sistemu, udomaćenom u našem narodu.

Član 2.

Soko kraljevine Jugoslavije može postati članom međunarodnih ili međudržavnih organizacija, koje imaju isti ili sličan zadatak, a nisu ustanovljene na osnovama staleških ili verskih načela. Naročito može biti član Saveza Slovenskog Sokolstva.

Član 3.

Redovnim članom Sokola kraljevine Jugoslavije može postati svaki dorastao, t. j. barem 18 godina star državljanin kraljevine Jugoslavije, bez obzira na spol, veru, zvanje i zanimanje, samo ako priznaje osnovna načela Sokolstva i ako je u svome životu i društvenom radu neporočan; a vanrednim članom svaki Sloven koji nije državljanin kraljevine Jugoslavije, a u njoj boravi, pod istim uslovima.

Osim članstva Sokolu kraljevine Jugoslavije pripadaju deca (muška i ženska od navršene 6. do navršene 12. godine života) i naraštaj (muški i ženski od navršene 12. do navršene 18. godine života).

Član 4.

Sva prepiska u Sokolu kraljevine Jugoslavije ide redovnim putem preko uprava župa (član 6.).

Upravna godina računa se od 1. januara do 31. decembra.

Član 5.

Sve jedinice i svaki član Sokola kraljevine Jugoslavije dužni su, da se pokoravaju Zakonu o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije, ovom Statutu i odredbama pravila, uredaba, pravilnika i poslovnika Sokola kraljevine Jugoslavije.

Ko se ovome ne pokorava, preduzeće se prema njemu disciplinske mere, koje predviđaju poslovnici, a eventualno i isključiće se iz Sokola kraljevine Jugoslavije.

Pravo isključenja imaju društvene uprave za svoje društvo, župske uprave za pojedine ili sva društva svoje župe, savezna uprava za pojedine i sva društva kakve župe ili za sva društva uopšte. Protiv isključenja iz društva može se izjaviti žalba župskoj upravi, a protiv isklju-

čenja, ili odluke o njemu, izrečene od župske uprave, saveznoj upravi; protiv isključenja, ili odluke o njemu, izrečene od savezne uprave nema žalbe.

Član 6.

Službeno glasilo Sokola kraljevine Jugoslavije je »Sokolski Glasnik, organ Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije«, koji izdaje uprava Saveza. Pretplatnik toga organa mora biti svaka župa i svako društvo.

Osim toga može uprava saveza izdavati još i naročite stručne listove.

Sve službene objave, naređenja i propisi članstvu i jedinicama sokolskim obznanjuju se preko »Sokolskog Glasnika«. Uprava i načelnništvo mogu i neposredno saobraćati pismenim putem sa podređenim organima (jedinicama, licima).

Član 7.

Sredstva za izdržavanje i rad sokolske organizacije.

A. Redovni prihodi.

a) Za društva:

1. članski ulog, koji plaćaju svi članovi društvu, kome pripadaju;
2. ulozi dece i naraštaja društvu, kome pripadaju;
3. novčane potpore, koja društva dobijaju od uprava svojih župa.

Veličinu članskog uloga i uloga dece i naraštaja određuje uprava župe po predlogu uprava mesnih društava.

b) Za župe:

1. prinos, koji društva plaćaju upravama župa; veličinu ovog prinosa određuje uprava Saveza po predlogu uprava župa;

2. novčana potpora, koju banovine dodeljuju svake godine upravama župa na svojoj teritoriji iz svojih specijalnih kredita za ovu svrhu.

v) Za Savez:

1. prinos, koji župe daju Upravi Saveza, a čiju veličinu određuje Uprava Saveza po predlogu glavne skupštine;

2. novčana potpora države, koja se svake godine dodeljuje upravi Saveza iz partije budžetom namenjene za izdržavanje i rad sokolske organizacije.

B. Vanredni prihodi.

1. Legati, zadužbine i dobrovoljni prilozima društvima, župama i Savezu;

2. prihodi sa javnih priredaba;

3. vanredni prinosi, koje uprava Saveza razreže župama i društvima za potrebe Saveza odnosno koje razrežu uprave župa ili društava za potrebe župa ili društava; ovi vanredni prinosi moraju se upotrebiti isključivo za unapređenje Sokolstva.

Član 8.

Ozledni fond obrazuje se u Savezu iz prihoda društava, a visinu uloga za ovaj fond određuje uprava Saveza. Ozledni fond služi za pomoć prvenstveno onim članovima, naraštaju i deci, koji se ozlede pri sokolskim vežbama, na redovnim časovima ili vodenim utakmicama, akademijama i sletovima. Zatim za najnužnije potrebe siromašnih obolelih članova, naraštaja i dece.

Bliže odredbe o rukovanju ovim fondom propisaće uprava Saveza.

Član 9.

Oslovljavanje i pozdravljanje.

Članovi sokolske organizacije nazivaju se međusobno »brate«. oslovljavaju se sa »ti«. Članice nazivaju se međusobno »sestro«, a oslovljavaju se sa »ti«. Članovi i članice nazivaju se međusobno »brate«, odnosno »sestro«, a oslovljavaju se sa »ti«, samo kad to dopuštaju njihovi vansokolski odnosi.

Deca i naraštaj oslovljavaju se sa »ti« i nazivaju međusobno »brate«, odnosno »sestro«.

Sve kategorije pripadnika Sokola kraljevine Jugoslavije međusobno pozdravljaju se pozdravom »Zdravo!« i to tako, da najpre pozdravljaju mlađi starije.

Član 10.

Odelo, sokolske značke i legitimacije.

Članstvo (muško i žensko) i ostale kategorije Sokola kraljevine Jugoslavije nose jedinstveno odelo (vežbačno i svečano) prilikom zajedničkih priredaba i svečanosti, a po pravilniku, koji propiše uprava Saveza.

Vežbačka i svečana odela propisuje i menja uprava Saveza po predlogu glavne skupštine.

Članstvo i naraštaj nosi na svojim građanskim odelima naročite sokolske značke. Značke i pravilnik za njihovo nošenje propisuje uprava Saveza.

Svaki pripadnik sokolske organizacije ima naročitu legitimaciju sa slikom i brojem i dužan je da ovu legitimaciju pokaže svakom članu, koji mu se prikaže svojom sokolskom legitimacijom. Kada ko prestane biti pripadnik, vraća svojoj društvenoj upravi legitimaciju i sokolsku značku.

II. Organizacija.

A. Opšte odredbe.

Član 11.

Jedinice Sokola kraljevine Jugoslavije:

a) Sokolska društva (seoske sokolske čete). U njima se po Tyrševom sokolskom sistemu izvodi telesno, moralno i nacionalno vaspita-

nje po uputama i pravilnicima, koje izrađuje uprava Saveza, odnosno uprave sokolskih župa.

b) Sokolske župe. Svaku sokolsku župu sačinjavaju sva sokolska društva (seoske sokolske čete) na njenoj teritoriji. Broj župa i njihovu teritoriju određuje uprava Saveza. Svaka sokolska župa može da nosi podareni naziv.

v) Sokolski Savez. Najviša je sokolska zajednica, koja udružuje sve sokolske župe kraljevine Jugoslavije. Sokolski Savez vrhovna je uprava u pogledu organizacije, administracije, rada, saveznih priredaba i zastupanja i pretstavljanja Sokolstva kako u zemlji, tako i prema inostranstvu.

Član 12.

Svako mesto načelno ima samo jedno sokolsko društvo. Iznimno mogu veća mesta imati više sokolskih društava. Starešinstvo župe, na čijoj je teritoriji ovakav slučaj, odlučuje o broju mesnih društava u dotičnom mestu, određujući im eventualno po potrebi i njihovu teritorijalnu nadležnost.

B. Savez.

Član 13.

Savez nosi ime »Savez Sokola kraljevine Jugoslavije«.

Savez sačinjavaju župe.

Sedište Saveza je u Beogradu.

Član 14.

Zadatak je Saveza, da neguje telesnu, moralnu i nacionalnu snagu državljana kraljevine Jugoslavije, da održava veze sa Savezom Slovenkog Sokolstva, kao i sa organizacijama ostalih država, koje imaju isti ili sličan zadatak (čl. 2.).

Član 15.

Ovaj zadatak Savez postiže:

1. udruživanjem sokolskih društava (seoskih sokolskih četa) u župe i župa u Savez;
2. uticanjem na pravilan i istrajan rad župa i društava;
3. propagiranjem Sokolstva u svim slojevima naroda, a naročito u selu;
4. ispitivanjem naučnih metoda za što uspešnije telesno, moralno i nacionalno vaspitanje državljana kraljevine Jugoslavije, a naročito omladine;
5. priređivanjem predavanja i izdavanjem rasprava i širenjem sokolske literature u cilju podizanja telesne, moralne i nacionalne snage u narodu;
6. priređivanjem utakmica među pojedinim župama i društvima;
7. priređivanjem tečajeva za stručna usavršavanja;

8. priređivanjem javnih vežbi, sokolskih svečanosti, izleta i sletova u državi i van nje;
9. nadzor nad župama i društvima;
10. moralnim i materijalnim potpomaganjem župa i društava (seoskih sokolskih četa), a prema potrebi i zaslugi;
11. potpomaganjem opšteg i telesnog vaspitanja u školi i vojsci;
12. gajanjem telesne vežbe po Tyrševom sokolskom sistemu i metodi, udomaćenih u našem narodu;
13. izdavanjem »Sokolskog Glasnika« i drugih sokolskih listova, naročito za prednjaštvo a i za decu i naraštaj;
14. potpomaganjem pokreta protiv alkoholizma, potpomaganjem štednje i narodnog zdravlja u najširem smislu reči;
15. potpomaganjem rada na narodnom prosvećivanju i privrednom blagostanju.

Član 16.

Prava i dužnosti članova Saveza.

Sokolske župe, kao članovi Sokolskog Saveza, imaju ova prava i dužnosti:

Da dobijaju sve olakšice, povlastice i potpore predviđene Zakonom o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije i ovim Statutom.

Da na svojoj teritoriji priređuju predavanja, utakmice, javne vežbe, izlete, letovanja i sletove u duhu sokolske ideje i radi širenja Sokolstva.

Da po mogućstvu izdaju svoj župski sokolski list. Dopusšteno je, da i više susednih župa izdaju jedan zajednički župski sokolski list.

Da priređuju svoje tečajeve za prednjake, i da ove šalje na tečajeve Saveza.

Da postižu društva na što uspešniji rad i kontrolišu stanje i rad društava, koja im pripadaju.

Da stvaraju nova sokolska društva (seoske sokolske čete) na svojoj teritoriji.

Da na svojoj teritoriji potpomažu pokret protiv alkoholizma i pokret za štednju.

Da imenuju i razrešavaju uprave društava.

Da imenuju i šalju svoje delegate na: glavnu skupštinu, odbor delegata župa i zbor (odbor) načelnika župa.

Da naredjenja, upute i prepisku, koja se odnose na društva, a koja potiču od uprave Saveza, dostavljaju društvima, a iz društava sa obrazloženim mišljenjem upravi Saveza.

Da upravi Saveza podnose predloge korisne za napredak Sokolstva.

Da upravi Saveza šalju u određeno vreme prinos i sve izveštaje o svome stanju i radu, kad uprava Saveza ovo zatraži, a redovno do kraja januara godišnji izveštaj za proteklu upravnu godinu.

Da izvršuju sve naloge uprave Saveza.

Član 17.

Uprava Saveza.

Savezom upravlja uprava Saveza.

Stalni starešina Saveza, prema ovlaštenju i nalogu Njegovog Veličanstva Kralja od 4. decembra 1929 godine i Zakona o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije (§ 5.), jeste Njegovo kraljevsko Visočanstvo Naslednik Prestola kraljevine Jugoslavije.

Ostali članovi uprave, koje imenuje i razrešava Ministar prosvete i Ministar vojske i mornarice u saglasnosti sa Pretsednikom Ministarskog saveta, jesu:

Pet potstarešina, od kojih po redu imenovanja najstariji zastupa starešinu,

načelnik,

načelnica,

tri zamenika načelnika,

tri zamenice načelnice,

pretsednik prosvetnog odbora,

15—20 članova uprave,

7—11 zamenika članova uprave, i

5—7 revizora i njihovih zamenika, koji sačinjavaju Savezni revizijski odbor.

Uprava Saveza bira iz svoje sredine saveznog sekretara i njegovog zamenika, saveznog blagajnika i njegovog zamenika, ekonomu, glavnog urednika i uređivački odbor svoga službenoga glasnika i drugih od uprave Saveza izdavanih listova.

Član 18.

Starešina i uprava Saveza upravljaju celokupnim radom Sokola kraljevine Jugoslavije i pretstavljaju celokupno Sokolstvo kraljevine Jugoslavije. Glavni zadatak uprave je idejno vodstvo i nadzor čitavog vaspitnog rada Sokolstva u zemlji.

Naročito je upravi Saveza dužnost da:

1. imenuje i razrešava uprave župa;

2. određuje broj župa i njihovu teritoriju;

3. propisuje pravilnike i poslovnike za sve svoje odbore, otseke i uređivanje i upravljanje listova, koje izdaje;

4. određuje po predlogu glavne skupštine veličinu redovnog prinosa, koji župe plaćaju Savezu i koje društva plaćaju upravama župa, a po predlogu uprava župa;

5. razdeljuje novčanu i materijalnu državnu pomoć;
6. određuje, za koje opšte sokolske svrhe i kolike vanredne pri-nose ima da podnese članstvo ili pojedine župe i društva;
7. saziva glavnu skupštinu, odbor delegata župa i zbor (odbor) načelnika župa i određuje im mesto sastanka i dnevni red;
8. priređuje svesokolske i savezne sletove;
9. propisuje i menja vežbačka i svečana odela, sokolske značke i legitimacije po predlogu glavne skupštine;
10. propisuje način vođenja administracije u svima svojim jedini-cama;
11. pribira materijal za osnivanje sokolskog muzeja;
12. imenuje i razrešava članove pojedinih odbora i oteka;
13. određuje urednika i uređivački odbor »Sokolskog Glasnika« i drugih listova, koje izdaje;
14. rešava po predlozima pojedinih župa i svojih odbora i oteka;
15. stara se za sva pitanja moralne, fizičke, ekonomske i ekzi-stentne prirode, koja se tiču župa, društava i pojedinaca;
16. prati sav nacionalni i kulturni razvoj našeg naroda bilo da on živi u zemlji ili van nje. Stvara veze u smislu čl. 2 ovog Statuta.

Član 19.

Tehnički i vaspitni deo sokolskog zadatka vodi načelnik i načel-ništvo Saveza u sporazumu sa upravom Saveza.

Načelništvo sastavlja: načelnik, načelnica, njihovi zamenici i zamenice.

Načelništvo je sastavni deo uprave Saveza, i o svim svojim na-merama i delovanju izveštaja upravu Saveza, koja to ima da odobri.

Načelništvo Saveza nadležno je i konačno odlučuje samo u pita-njima strogo tehničke prirode, za koja je potrebna naročita kvalifi-kacija t. j. stručna prednjačka sprema.

U koliko su sa takvim pitanjem, koje spada u nadležnost načel-ništva Saveza, spojeni materijalni izdatci, mora ga načelništvo pred-ložiti upravi Saveza, i može ga izvršiti tek onda, pošto uprava Saveza predlog odobri i osigura potrebna materijalna sredstva.

Takođe za javne nastupe potrebna je saglasnost sa upravom Saveza.

Načelništvo ima u prvome redu da se brine za uporedno, t. j. nedeljno i srazmerno, telesno, moralno i nacionalno vaspitanje. Prema tome ostaju u njegovoj nadležnosti rešavanja:

- a) pitanja vaspitnog sistema i vaspitanja uopšte,
- b) pitanja vaspitne metode,
- v) pitanja načina organizacije vaspitnih organa,

- g) organizacija i vodstvo saveznih javnih nastupa,
- d) nadzor vaspitnog tehničkog dela u župama i društvima,
- đ) organizacija i briga za izvedbu saveznih prednjačkih tečajeva.

Kod rešavanja pitanja prosvetno-vaspitne prirode (tač. a, b, g, d, đ) učestvuje i predsednik prosvetnog odbora odnosno njegov zastupnik.

Član 20.

Za otpravljanje tekućih poslova i pripremnih radova po pitanjima rada celokupnog Sokolstva kraljevine Jugoslavije uprava Saveza ima svoj izvršni odbor, koji sačinjavaju:

- potstarešina, najstariji po redu imenovanja ili njegov zamenik,
- načelnik i jedan njegov zamenik,
- načelnica i jedna njena zamenica,
- predsednik prosvetnog odbora ili njegov zamenik,
- tajnik,
- blagajnik,
- glavni urednik »Sokolskog Glasnika«,
- 8 članova uprave.

U slučaju imenovanja više potstarešina sa teritorije Uprave grada Beograda i ovi ulaze u izvršni odbor uprave Saveza.

Izvršni odbor uprave Saveza vrši sledeće poslove:

- otpravlja tekuće poslove uprave Saveza;
- vodi statistiku i evidenciju o živoj i materijalnoj snazi župa i društva (seoskih sokolskih četa);
- organizuje rad u saveznoj kancelariji;
- pribira i proučava materijal, potreban za izradu uputa, saveta i instrukcija u pogledu celokupnog delovanja Sokolstva u svojim organizacijama i u narodu;
- rešava pitanja nematerijalne prirode, ako ne zasecaju u bitne osnove Sokolstva, a po predmetima materijalne prirode u iznosu do 20.000 dinara.

Uprava Saveza propisaće poslovníkom bliže odredbe o poslovanju izvršnog odbora.

Član 21.

Sva prepiska uprave Saveza vodi se pod potpisom starešine ili zastupnika starešina Saveza i premapotpisom sekretara.

Ako se prepiska odnosi na novčane ili imovinske stvari, premapotpisuje blagajnik odnosno ekonom. Ako je prepiska ujedno vaspitno-tehničke prirode, supotpisuje načelnik ili njegov zastupnik. Spise, koje u vršenju poslova svoga područja otpravlja načelništvo Saveza župa

skim i društvenim načelničtvima, potpisuje načelnik ili njegov zastupnik, a prepisku prosvetnog oteka supotpisuje predsjednik prosvetnog oteka ili njegov zastupnik. Sva prepiska saveznih ili župskih organa, bilo društva ili obratno, ima se u prepisu dostavljati znanja radi neposredno upravama pojedinih jedinica.

B. Pomoćni organi uprave Saveza.

Član 22.

Pomoćni organi uprave Saveza su:

1. prosvetni odbor, zdravstveni otek, statistički otek, privredni otek, otek za ozledni fond i prema potrebi još drugi oteci. Potpredsjednika prosvetnom odboru i pročelnike oteka bira uprava Saveza iz svoje sredine, članove odbora i oteka pak iz sokolskih redova imenuje i razrešava uprava. Detaljni rad odbora i oteka reguliše se pravilnicima i poslovnica, koje propisuje uprava Saveza.

2. Načelnništvo Saveza ima kao pomoćni organ tehnički odbor, koji ima kao dalje pomoćne organe otek za naraštaj i za decu, a prema potrebi još i druge oteke. Predsjednik tehničkog odbora je načelnik Saveza, članovi pak su mu članovi načelnništva kao najuži pomoćnici načelnika, i potreban broj tehničkih stručnjaka, koje imenuje i razrešava načelnništvo Saveza. U tehničkom odboru ima svog zastupnika prosvetni odbor, zdravstveni otek i prema potrebi takođe drugi oteci, imenovani pod /1. Isto tako ima savezno načelnništvo svoga zastupnika u prosvetnom odboru, zdravstvenom oteku i prema potrebi u drugim otecima, imenovani pod /1; te zastupnike imenuje načelnništvo između svojih članova ili drugih članova tehničkog odbora. Predsjednike oteka tehničkog odbora imenuje načelnništvo iz redova članova tehničkog odbora, članove oteka pak isto tako iz tehničkog odbora ili van njega. Detaljan rad tehničkog odbora i njegovih oteka reguliše se pravilnicima i poslovnica, koje propisuje načelnništvo.

Član 23.

Prosvetni odbor čine: predsjednik, potpredsjednik i četiri člana, koje imenuje i razrešava uprava Saveza iz svoje sredine ili iz sokolskih redova, zatim urednik »Sokolskog Glasnika« i jedan predstavnik načelnništva.

Prosvetni odbor u sporazumu sa načelništvom Saveza organizuje, vodi i nadzire prosvetni rad u Sokolstvu. Priprema, održava i obnaruđuje predavanja i članke sokolstvovaspitaog i nacionalnog sadržaja kako u Sokolstvu tako i o Sokolstvu u narodu.

U svrhu nadzora rada nad župama i društva naimenovana su u saveznoj upravi dva člana uprave za inspektorske poslove. Ovi članovi su organi savezne uprave i kao takvi vrše nadzor župa i društava u sporazumu i po uputama savezne uprave.

G. Savetodavni organi uprave Saveza.

Član 24.

Savetodavni organi uprave Saveza za proučavanje i rešavanje načelnih pitanja su: glavna skupština i odbor delegata župa i zbor (odbor) načelnika župa.

Član 25.

Glavna skupština Saveza savetodavni je organ uprave Saveza u svima pitanjima celokupnog delovanja Sokola kraljevine Jugoslavije.

Glavnu skupštinu sačinjavaju:

- a) uprava Saveza,
- b) izaslanici župa, t. j. svaka župa pošalje sa svakih načelih 500 članova u župi učlanjenih društava po jednoga izaslanika, koje određuje uprava župe na jednoj od redovnih sednica.

Zastupnik starešine Saveza predsednik je glavne skupštine.

Glavnu skupštinu saziva i određuje joj dnevni red uprava Saveza prema potrebi, a najmanje jedanput godišnje.

Član 26.

Odbor delegata župa savetodavni je organ uprave Saveza po pitanjima administrativne prirode.

Odbor delegata župa sačinjavaju:

- a) uprava Saveza,
- b) po jedan delegat svake uprave župe.

Delegata za odbor delegata župa određuju uprave župa.

Sednicama odbora delegata župa predsedava zastupnik starešine Saveza.

Odbor delegata župa saziva uprava Saveza prema potrebi ili po predlogu više od polovine župskih uprava.

Član 27.

Zbor (odbor) načelnika župa savetodavni je organ uprave Saveza (načelnništva) za tehnička i vaspitna pitanja.

Zbor (odbor) načelnika župa sačinjavaju:

- a) tehnički odbor Saveza,
- b) župski načelnici i načelnice ili njihovi zamenici, i
- v) načelnik i načelnica ili njihovi zamenici onih društava, koja imaju preko 400 vežbača i vežbačica.

Sednicama predsedava načelnik Saveza,

Ovaj zbor (odbor) saziva i određuje mu dnevni red načelnništvo Saveza po svom nahodjenju ili po predlogu više od polovine župskih načelnika.

D. Pomoćni savetodavni organi uprava društava i župa.

Član 28.

Župskim i društvenim upravama postavljaju se pomoćni i savetodavni organi analogno saveznoj upravi.

D. Poglavitna načela za organizaciju vaspitno-tehničkih organa u župama i društvima.

Član 29.

Saveznom načelništvu su podređena župska i društvena načelništva, koja se moraju u svemu pokoravati odredbama i propisima načelništva Saveza. Društvena načelništva ujedno su podređena svojim župskim načelništvima te se moraju pokoravati njihovim odredbama i propisima, koji dakako moraju biti u skladu sa odredbama i propisima načelništva Saveza.

Župsko načelništvo sastavljaju župski načelnik i načelnica i njihovi zamenici. Društveno načelništvo sastavljaju društveni načelnik i načelnica i njihovi zamenici.

Pomoćni organ župskog načelništva je njegov tehnički odbor, društvenom načelništvu pak prednjački zbor. Oba mogu imati, ako je potrebno naročite oseke. Tehničkom odboru župskog načelništva predsedava župski načelnik ili njegov zamenik, članovi(ice) pak su mu članovi načelništva, predsednik prosvetnog odbora, i potreban broj tehničkih stručnjaka, koje iz sokolskih redova imenuje i razrešava župsko načelništvo po odobrenju načelništva Saveza.

U tehničkom odboru ima svog zastupnika prosvetni odbor, zdravstveni osek i prema potrebi takođe drugi oseci župske uprave. Isto tako ima župsko načelništvo svoga zastupnika u prosvetnom odboru, zdravstvenom osecu i prema potrebi u drugim osecima župske uprave. Ove zastupnike imenuje načelništvo između svojih članova ili između drugih članova tehničkog odbora.

Prednjačkom zboru u društvu predsedava društveni načelnik ili njegov zamenik, članovi(ice) pak su mu članovi(ice) društvenog načelništva i potreban broj članova(ica) sa prednjačkom spremom, koje iz sokolskih redova imenuje i razrešava društveno načelništvo po odobrenju župskog načelništva.

Detaljan rad župskih i društvenih tehničkih organa reguliše se pravilnicima i poslovnica, koje propisuje načelništvo Saveza.

F. Sud časti.

Član 30.

Savezni sud časti sastavljaju pet članova i tri zamenika naimenovani od uprave Saveza, a za vreme od jedne godine. Svi ti imenuju se iz sokolskih redova, koji inače stalno borave u Beogradu.

Savezni sud časti rešava samo po sporovima časti nastalim između:

- a) članova uprave Saveza,
- b) uprave Saveza i uprava župa,
- v) članova uprave Saveza i članova uprave župa,
- g) članova uprava različitih župa.

Svaka strana ima pravo, da odredi sebi poverenika, koji će pored nje pred sudom časti braniti njene interese.

Najmlađi član suda vrši dužnost delovođe suda.

Sudski postupak nastaje po zahtevu jedne strane. Zahtev se dostavlja upravi Saveza pismenim putem najdalje u roku od 24 dana od dana, kada je spor nastao.

Uprava Saveza kad primi zahtev, sazvaće sud časti odmah, tako da se isti u sednicu sastane najdalje u roku od 14 dana od dana prijema zahteva.

Sud časti odlučuje po slobodnom ubedenju. Odluka suda pošto se proglasi obema stranama, saopštava se upravi Saveza radi izvršenja.

Sudovi časti postojaće i u svima upravama župa i društvima. Njihovo ustrojstvo i nadležnost propisaće se pravilima pojedinih župa i društava.

III. Revizioni odbor.

Član 31.

Stalnu, konačnu i isključivu kontrolu i preglede računa, kao i celokupno računsko poslovanje Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije vrši na osnovu ovog Statuta savezni revizioni odbor kao jedini vrhovni nadzorni računski odbor. Svoje izveštaje dostavlja upravi Saveza koja ih dostavlja sa ostalim izveštajima nadležnoj vlasti.

IV. Završne odredbe.

Član 32.

Uprava Saveza prema propisima Zakona o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije, a u duhu ovog Statuta propisuje i menja pravila i potrebne pravilnike i poslovničke sokolskih župa i društava.

Član 33.

Ovaj Statut stupa na snagu kad se obnaroduje u »Službenim Novinama«.

Velika planina pozimi. (Izhodišče Kamnik).

Toma G. Masaryk.

Ob njegovi 80 godišnjici.

Toma Masaryk rodio se 7. marta 1850. godine u Hodoninu, u Moravskoj od siromašnih roditelja. Već u svojoj ranoj mladosti okusio je svu gorčinu sirotinje, jer se za pet godina seljaka iz mesta u mesto pet puta, i time u ranoj mladosti postaje njegov svet širi a doživljaji šarolikiji.

Po svršenoj osnovnoj školi, u kojoj je bio najbolji đak, upisaše ga njegovi roditelji u nemačku realku u Hustopečima, jer u to vreme nije bilo u Moravskoj českih srednjih škola. Posle završetka drugoga razreda, roditelji ga htedoše upisati u učiteljsku školu, kako bi što pre došao do hleba, ali se to nije moglo postići, jer je bio premlad. Trebalo je čekati još dve godine, a to čekanje izgledalo je roditeljima dugo, pa ga dadoše najpre na bravarski, a posle na potkivački zanat.

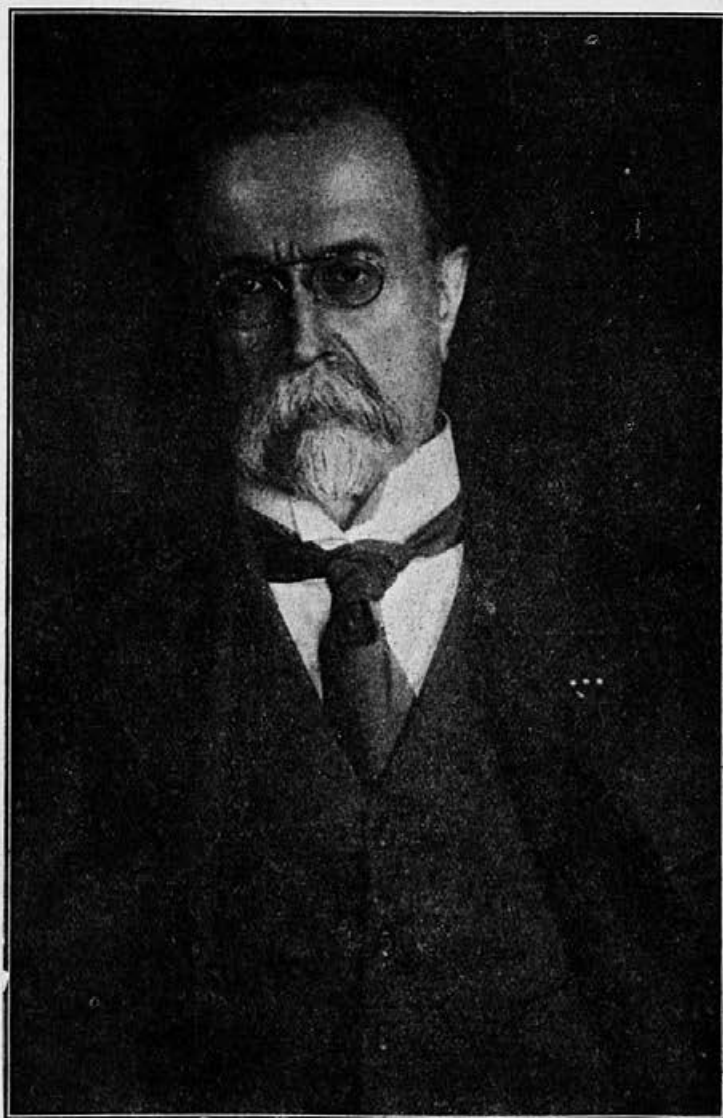
Ovo vreme provedeno u zanatu teško je snosio, jer je bio lišen svojih knjiga, a osećao je da je sposoban za nešto više. I zaista, on se upisuje u učiteljsku školu, koju svršava sa odlikom, ali se ne zadovoljava da bude učitelj. On teži nešto više i dalje. Upisuje se u nemačku gimnaziju u Brnu, gde mučno ali junački izdržava sam sebe, živeći od podučavanja drugih đaka. Već ovde u školi bori se protiv nepravde i laži, protiv samovolje i tiranije, jer njegov slobodoumni duh ne može da podnese srednjevekovnu tiraniju.

Godine 1872. upisuje se na bečki univerzitet, gde pored studija istorije i filozofije, studija o državnom pravu i nacionalnoj ekonomiji uči engleski, francuski, talijanski, ruski, arapski i sanskrit. U leto 1877. postaje univerzitetski docent. Pet godina docnije dolazi na praški česki univerzitet za profesora.

Ovde u Pragu počinje njegova prava, obilna i svestrana delatnost. Ovde oduševljava se i Sokolstvom i postaje prednjak u jednom praškom sokolskom društvu. Osniva časopise i novine i odatle veštím perom upliviše na česko društvo, inteligenciju i omladinu. Svojom velikom sposobnošću probija se i u parlamenat, odakle vodi akciju protiv austrijanštine, klerikalizma i diplomacije.

Glavna crta njegovog duha je borba za istinu i pravdu. Masaryk hoće da svoj narod vaspita u nacionalnom saznanju na osnovu istine i nauke, on hoće da stvori novi tip českog čoveka, koji treba da je telesno i duhovno harmonično vaspitan; on hoće da njegov narod bude posvećen, duhovno oplemenjen i pravdoljubiv. Eto, tako umnom čoveku kao što je Masaryk, dodelila je sudbina ogroman zadatak, da svoj narod izvede iz 300godišnjeg ropstva i da mu ponovo stvori državnu samostalnost. Posle Jana Husa česki narod nije imao većeg čoveka od Masaryka.

U nizu borba i pobjeda sjajno mesto u njegovom životu zauzimaju monstruozi politički procesi, gde Masaryk igra veliku i vidnu ulogu; naročito popularan postaje na slovenskom jugu posle veleizdajničkih procesa u Zagrebu, Beču i Cetinju. On postaje privlačna tačka za jugo-

T. G. Masaryk, predsednik Češkoslovaške republike.

slovensku omladinu, koja u velikim masama ide u Prag na studije. U to vreme vaspitava Masaryk čitave generacije omladine, naročito naše, koja će docnije igrati veliku ulogu u životu Jugoslovena. Usred najplodnijeg rada Masarykova bukne svetski rat, koji menja njegove filozofske principe i obasjava ih novom svetlošću. Njega Austrija progoni

i on se sretnim begstvom spasava, ostavlja Prag, u koga se posle 4 godine vraća kao spasilac otadžbine i prvi predsednik republike. U emigraciji dovršava ostvarenje svoga cilja, svoga velikog programa: oslobođenje i stvaranje nezavisne Čehoslovačke.

On ovde prestaje raditi kao filozof i mi ga vidimo samo na čistom oslobodilačkom radu. Svoju akciju, koju je započeo u Ženevi, nastavlja u Parizu, proširuje u Londonu, Rimu, Petrogradu, Nišu i Washingtonu. U svima tim centrima Antante radi, agituje i propagira. Piše članke, drži predavanja, skuplja dobrovoljce, organizira vezu sa Pragom, gde pored armije špijona austrijskih stvari čuvenu česku mafiju (organizaciju za oslobođenje Česke). Istovremeno čini usluge i našoj stvari, jer se bori protiv štetnog po nas londonskog ugovora, zagovara kod najistaknutijih antantinih vođa solunski front, koji je jedno vreme bio u pitanju. U engleskim i francuskim novinama i časopisima piše u prilog stvaranja jedinstvene jugoslovenske države. Naš narod neće mu to nikad zaboraviti.

Veliko delo njegovog rada u emigraciji jest stvaranje českih legija, koje su se junački borile u Francuskoj, Italiji i Rusiji. To more prolivene krvi českih legijonara stvorilo je priznanje česke države, koja još ni postojala nije. Masaryk je bio šef te države, Beneš ministar spoljnih poslova, a pokojni Štefanik ministar vojni. Sami Sokoli!

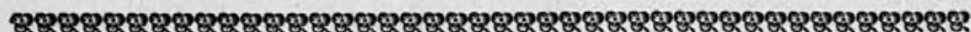
Rat se svršava porazom centralnih sila Nemačke i Austrije, a pobedom Antante. Na razvalinama austrijskog carstva diže se mlada i silna čehoslovačka država, čiji je otac i tvorac **Toma G. Masaryk**.

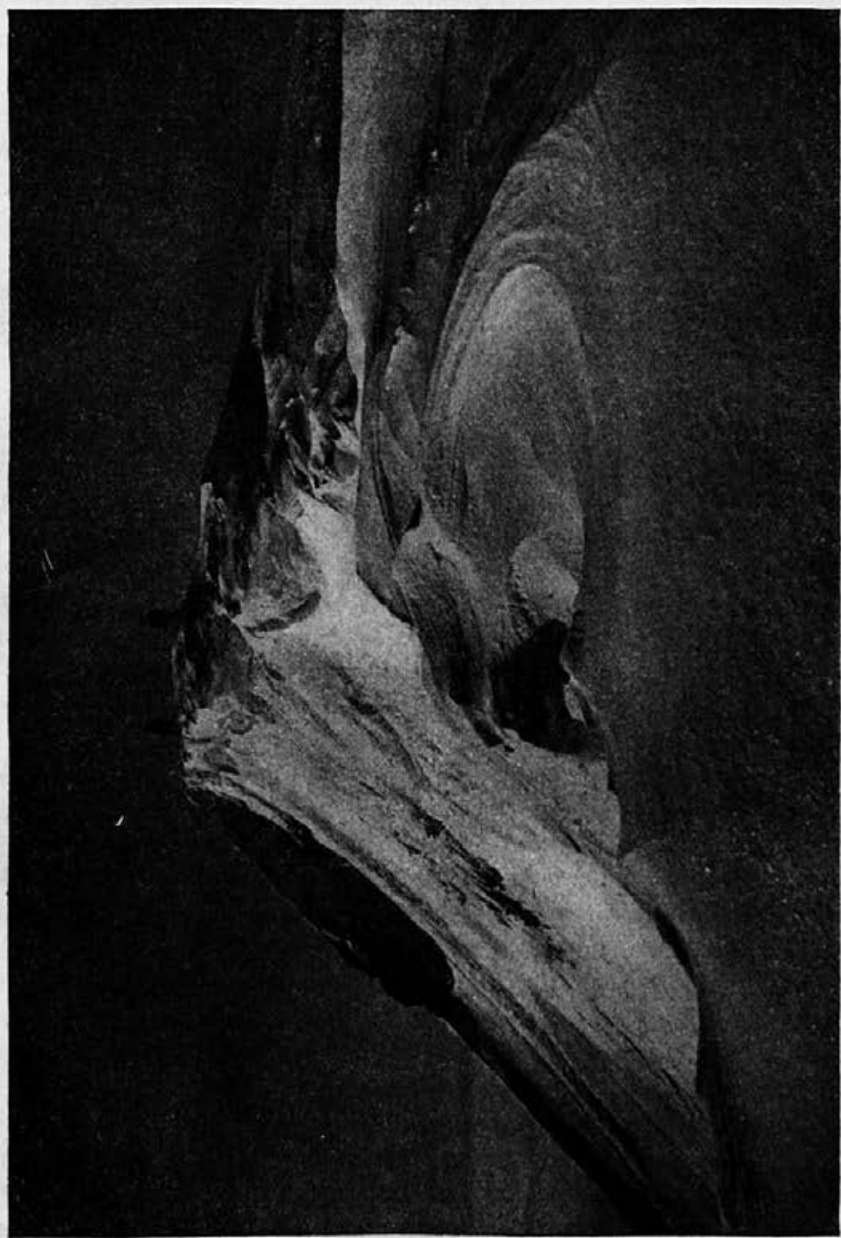
Kad se i površno pregleda celokupno delovanje toga velikoga čoveka i Slovena, onda se jasno pokazuje, da se to delo njegovo ne može za sada dovoljno ni oceniti. To će učiniti docnije generacije. A mi za sada možemo samo reći to, da je to mogao stvoriti čovek neobične obrazovanosti, velikog političkog iskustva i neumorne energije. Jer čovek, koji sa 65 godina leti i krstari Evropom, Azijom i Amerikom; čovek, koji u osam jezika konferiše, piše, a pri tom izdržava fizičke napore kao kakav mladić, to je jedinstven primer snažnog duha i čelične volje. Samo takvom čoveku je sudbina mogla i dodeliti izvršenje najvećega dela i zadatka: oslobođenje svoga naroda.

Mi Sokoli ponosni smo, što je proizašao iz naše sokolske porodice. Daj Bože da još mnogo poživi na radost i sreću bratskog čehoslovačkog naroda, slovenskog sveta i celog čovečanstva!

Živio Toma G. Masaryk!

Živio bratski čehoslovački narod!

Snežni zameti na Krvavcu. (Kamniške planine).

Dvanaest priča iz Tyrševog doma.

Preveo F. C.

Priča prva — uvodna.

Kako je došla Priča u Tyršev dom.

este li već kada videli Priču? Tako je, vele, malena, da bi mogla prirediti bal u majčinom napršnjaku. A drugi put opet raste i tako izraste, da ne može stati čak ni u ogromnu sobu. Mirna je i umiljata, kao kad tatica po kosi gladi. Kadgod zvekeče oružjem, tutnji i huči kao velika vojska. Fijuče i hladi kao vetar, pucketa i greje kao vatra, zavija kao osamljen pas i rže, kao kad se konj smeje. Sve je to kadra Priča. A još mnogo i mnogo drugih lepih stvari. Priča se također prurušava. Jednom dođe kao mala, umiljata devojčica, drugi put kao velika bela gospođa. Tada je s njom vitez ili vuk, pogleda te vatrenim očima iz tamna kuta, nasmeje se negde na hodniku iza čoška, ili čak i zaigra s tobom u napuštenoj praznoj dvorani.

Ali jedne se stvari Priča boji. Vike, gneva, srdžbe ili svađe. Dogod se ljudi vole, dogod jedan drugom pomaže, rado k njima dolazi. I što se više vole, što je jedan prema drugome prijazniji i ljubezniji, to je lepša i njihova Priča. Ali čim se rasrde, čim počne jedan na drugog da viče — odmah Priče nestane. I onda dugo, dugo traje, dok se opet k njima vrati. Poplašije je svojom svađom i ona se sakrila. Šta više, u mnogo slučajeva uopće se više ne vrati. Kako je onda tužan život bez Priče! Težak, svagdanji, pust, pun bola i gorčine. Ko Priču prestraši i izgubi u svom životu, taj izgubi svaki smešak, izgubi svako milovanje, izgubi radost, sreću i ljubav. Zato tako volimo Priču. Zato je toliko cenimo. Zato smo bili tako sretni, kad je došla k nama u Tyršev dom. I zato se tu svi volimo, da je ne prestrašimo, da nam tu ostane i da bude, čim dalje, sve lepša. Morate biti vrlo dobri, da vam je uzmognemo jednom pokazati.

Hoćete li čuti, kako je došla Priča k nama? Bilo je to ovako:

Već je tome davno, jako davno, još onda, kad smo se selili u Tyršev dom. Ko se toga može sećati? Zaista već tada, s prvim kolima knjiga i stolova, došla je i Priča, jer smo se rado selili i jer smo svi obećali, da tu, u tom prekrasnom domu, mora biti sve drukčije, lepše i krasnije nego pre. Ali za Priču nismo znali. Istom posle.

U Tyrševom domu bilo je opet vrlo mnogo posla. Kako i ne bi, ta taj dom je podignut za rad, i do njegovog podignuća došli smo opet ozbiljnim i marljivim radom. Niko se nije mogao niti osvrnuti. Pisači su strojevi štekali bez prestanka, kao kad mitraljez puca. Na kolicima

odvorila se pisma i knjiga na poštu, otkuda su ih razasijali dalje po celoj republici. Svuda i po hodnicima bilo je bučno i živo. Bilo je to već kasno na večer, svi su bili umorni, htelo im se spavati. Jedan iza drugoga svršavao je posao, spremao i uređivao sve stvari, kako bi u jutro bio red, i išao kući. Sa prozora, koji su čas pre svi osvetljavali tamnu ulicu, svetla je polako nestajalo. Svetiljka se ugasila i prozor postao taman. Prostorija se za prostorijom praznila. Došli su drugi ljudi, pomeli, stavili stolice i košare za papir na svoje mesto, zaključali vrata pa i oni otišli. Nema tišina zavlada je u celom domu. Samo jedan jedini prozor, gore u kutu prvoga kata, bio je još osvetljen. To je nekakav sporeša samo još nešto dovršavao, kako bi i on mogao ići kući. I tada se to dogodilo.

U susednoj tamnoj sobi iznenada je nešto tiho škrinulo, kao kad neko lagano pritisne kvaku. A onda je tiho zašuštalo, kao kad se ptica noću makne u gnezdu, i raširio se lagan miris, tako ugodan i nežan kao miris đurđica. Na čisto izvixsanom podu, nekako korak daleko od vratiju, pojavi se malo stvorenje, kao Pepeljugin cipelica. Javila se Priča. Ona je započela svoju vladu u Tyrševom domu.

Tako je to započelo. I od to doba Tyršev dom pun je Priče. Kad ideš dolje, sve do podruma, tamnim hodnikom punim velikih železnih cevi za vodu i za grejanje, zašušti ona oko tebe i odleprša preko stepenica gore. Zaustaviš li se kod vrata što vode u veliku plivačnicu, nasmejaće ti se iz vode. Ako prođeš pored kancelarije, čućeš je kako tiho tipka na stroju. Visoko gore u knjižnici šušti papirima i lista po knjigama, mota se po tavanu, u galeriji prevraća slike i u muzeju sveti, noću trči po igralištu i igra po dvorištima, u vežbaonici ljulja se i okreće na karikama. Ali jedva ćeš je kadgod ugledati. Uvek je drukčija. Samo ovda onda videćeš kako zaodene plašt, čućeš tihi korak, smeh ili šapat, osetićeš da te neko gleda u oči, ili da te letimice pogladi. Sve to radi Priča. Danju i noću nalazi se u domu. Ima dana, kad bi je uzalud tražio. Ne će se odazvati niti pokazati. A kad je najmanje očekuješ, iznenada dotrči, šmugne u daljini i iščezne. Ne, nemoj da je loviš! Uzaludno je svako lutanje za njom, baš kao i lutanje za srećom ili radošću. Ako je ne tražiš, ako niti ne znaš za nju, zacelo ćeš je imati.

Naša Priča poznaje u Tyrševom domu svaki kut. Ništa pred njom nije sakriveno. Za sve zna i o svem ume lepo da pripoveda. Ali je treba samo razumeti. Nikad ona ne pripoveda na glas nekoličini ljudi, ono najlepše i najkrasnije što zna i ume rekne nemo, tiho, samo u srcu i samo jednomu. Ima stotinu, hiljadu lepih stvari o kojima pripoveda, jer se nikada ne umori, nikada ne izgubi nit svoga pripovedanja, i uvek o svemu zna nešto lepo.

Kad biste i vi došli u Tyršov dom i stali, sami, negde na osamljenom mestu, zagledali se u nešto lepo i počeli razmišljati o tom, zacelo bi vam se ona pridružila i počela pripovedati.

Ko bi bio kadar ponoviti to iza nje? To niko nije kadar, a ipak bi nam bilo žao, da ne doznate barem nešto od onoga što Priča zna i pripoveda o Tyršovom domu.

Hoćete li poslušati? Počinjem pripovedati! Ali pozor! Zapamtite, da:

Kad se u igri i radu
ljudi vole kao braća,
tad' oni Priču imadu.
Al' ko je gnevom prestraši,
tom se više ne vraća.

ALBIN ČEBULAR:

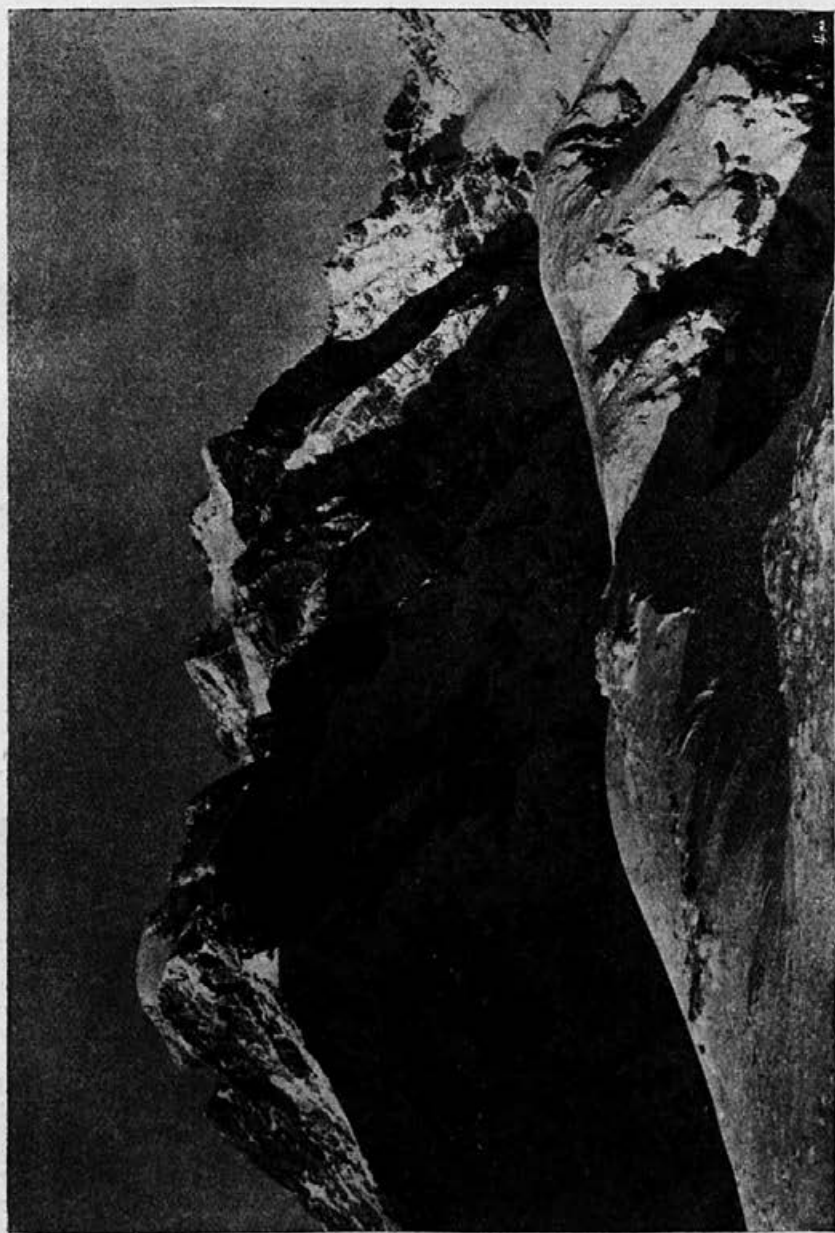
Sokoliču

bron pozvanja,
voda poje;
cvet se
Sokolici klanja,
v temni senci
drobne ptice
pa slavijo
Sokolice, Sokolice,
ki ponos so
vsi svetá,
svetle zvezde
vrh neba!

STANKO KUMAR:

Sveta Lucija.

V tistih letih, ko ni bilo več jezera na Tolminskem in še ni pihal vlak po dolini Bače, so se lepega dne znašli novi ljudje na Črni prsti. Ker jim je dolina ugajala, so ubrali peš po njej navzdol. Prišli so iz Koroške. Med njimi so bili tudi Nemci, ki so sezidali Nemški Rut. Drugi so šli do izliva Bače v Idrijco in tam sezidali vas Bačo (Bače tudi na Koroškem!), tretji so šli na Most in tudi tam si postavili domove. Ondi sta bila dva mosta: eden čez Sočo, drugi čez Idrijco. Ker so bili delavni ljudje, so pričeli obdelovati zemljo. Na Mostu je zadel lemež, ko so orali, ob sliko sv. Lucije. Njej na čast so tam postavili cerkev in po njej se imenuje naselbina Sv. Lucija. Ker pa je stara navada železna srajca, pravijo stare korenine še danes: Na Mostu.

Turska gora in Rinka. (Kamniške planine).

Našim pretplatnicima i čitaocima. Prošle u sokolskoj organizaciji uzrokom su, da je »Sokolič« toliko okasnilo. Da nadoknadimo preteklo vreme, izlaze zato dva broja zajedno, a također će izići 3. i 4. broj u aprilu zajedno. Kasnije izlaziće »Sokolič« redovito svakog 20. u mesecu.

U današnjem broju donosimo zakone o sokolskoj organizaciji i sokolski statut, s razloga, što je to oboje također važno za sokolski naraštaj, da bi bio informiran o ustroju organizacije i o dužnostima i pravima, koja su u vezi sa njome.

»Sokolič« stoji godišnje 20 Din. za pola godine 10 Din, a pojedini boj 2 Din.

Naručbe neka se šalju na naslov: Uprava sokolskih listova, Ljubljana, Narodni dom. Telefon 2543. Račun pošt. štedionice 12.943.

Rukopisi šalju se na naslov urednika: Bajželj Ivan, Ljubljana, Poljanska cesta 15, V./3.

Iz seje Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije. Prva seja Saveza SKJ je bila dne 25. do 27. januara 1930. Ob otvoritvi seje, ki jo je vodil I. podstarešina br. E. Gangl, je bila poslana Nj. Veličanstvu kralju vdanošna brzovjanka ter bratski pozdravi COS, Savezu Slovanskoga Sokolstva, Savezu Ruskega Sokolstva v emigraciji, Savezu Poljskega Sokolstva in bratom Lužičkim Srbom. — Nato je bil sprejet statut SKJ, kakor ga objavljamo v današnji številki. — Sklenjeno je bilo, da se poleg sedanjih žup JSS osnujejo še štiri nove župe, in sicer Karlovec, Varaždin, Daruvar in Vinkovci tako, da jih bo skupaj 27. To pa velja samo do vsesokolskega zleta, pozneje se bode na predlog organizacijskega odseka nanovo porazdelil teritorij na 50 žup. — Župe se odslej imenujejo po kraju, kjer imajo svoj sedež, prejšnja zgodovinska poimenovanja odpadejo. — SKJ prijavi svoj vstop v Savez Slovanskoga Sokolstva. V ta namen se pooblasti II. podstarešino br. Paunkoviča, da odpotuje v Prago in osebno prijavi pristop ter obenem obvesti bratsko COS o novi jugoslovenski sokolski organizaciji. — Starešinstvo Saveza imenuje župne uprave. — Sklene se, da se letošnji zlet v Beogradu imenuje I. vsesokolski zlet Sokola kraljevine Jugoslavije in da se vrši v istem obsegu kakor je bilo določeno pri JSS. — Določi se, da pristopi Savez SKJ k mednarodni telovadni zvezi in da se udeleži mednarodnih telovadnih tekem v Luksemburgu, ako bo zato potrebna vsota na razpolago. — Določi se odnošaj Sokolstva napram sportnim organizacijam. — Konsti-

tuir se savezna uprava in savezni izvršilni odbor. — Sklene se, da ostane do zleta v rabi sokolski kroj JSS in HSS, po zletu pa se bo določil kroj kakor je bil veljaven za JSS. — Uvede pa se takoj nova čepica, in sicer v obliki šajkače črne barve in z rdečim temenom. — Telovadna obleka za članstvo ostane kakor je bila predpisana za JSS. — Svečana obleka za članice ostane do zleta kakor so jo imele članice JSS in HSS, po zletu bo določen poseben kroj za članice. — Telovadna obleka za moški naraščaj ostane kakor doslej pri JSS z belomodrim pasom. — Svečani kroj za moški naraščaj je: telovadni kroj, rdeča košulja, črne nogavice in članska čepica z emblemom brez peresa. — Za moško in žensko deco ostane ista obleka kakor je bila pri JSS. — Za svečano obleko ženskega naraščaja se sme uporabljati dosedanje svečano obleko JSS ali telovadno obleko JSS. — Emblem za čepico in pas bo enak onemu COS, dokler pa stare zaloge trajajo, smejo biti v rabi prejšnji od JSS in od HSS. — Sokolski znak za članstvo (na civilni obleki) ostane kakor je bil pri JSS, na prazno mesto na znaku pa se vtisnejo črke SKJ. — Društvena članarina, župni in savezni prispevek ostanejo kakor doslej. — Zletski garancijski fond se zniža na 10 Din, ki ga mora vplačati vsakdo do 1. maja 1930. — Saveznemu prosvetnemu odboru se naloži, da izdela načrt za proslavo 80letnice predsednika češkoslovaške republike T. G. Masaryka, ki bo dne 7. marca 1930. — Savezni prednjaški tečaj od 4 do 6 tednov naj se izvrši čimprej. Izvršilni odbor pa naj skuša pridobiti sredstva za ustanovitev stalne prednjaške šole. Istemu odboru se nalaga, da ukrene potrebno za nastavitev več saveznih prednjakov. — Nekaj predlogov je bilo izročeno saveznemu izvršilnemu odboru, da jih prouči.

Uprava Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije: Podstarešine Gangl Engelbert, Ljubljana; Paunkovič Djuro, Beograd; Križ Lacko, Zagreb; dr. Mergenthaler Pavel, Osijek. Načelnik dr. Murnik Viktor, Ljubljana; namestniki: Vojinović Miroslav, Beograd; Mrljak Dragan, Osijek. Načelnica Skalar Elza, Ljubljana; namestnici Ilić Dana, Beograd; Šulova Micika, Osijek. Prosvetar dr. Belajčić Vladimir, Novi Sad. Člani uprave: dr. Benković Viktor, Zagreb, Brzaković Djuro, Beograd, Brozović Ante, Beograd, dr. Bujić Mirko, Split, Vandeković Tomo, Kočane, dr. Verk Hugo, Zagreb, dr. Gradojević Mihajlo, Beograd, dr. Dra-

gić Milorad, Beograd, Knežević Stevan, Beograd, Korunović Momir, Beograd, Lukić Mahail, Beograd, dr. Matulić Silvij, Split, dr. Mazura Lav, Zagreb, Milčić Cedo, Mostar, Nagler Hinko, Zagreb, Nešić Stevan, Beograd, dr. Paulas Ignat, Novi Sad, Polić Ivo, Sušak, Todorović Vojislav, Beograd, dr. Fux Riko, Ljubljana, dr. Hanžek Lavošlav, Križevac, dr. Hadžimerović Ibrahim, Sarajevo. — Zameniki članova: dr. Besarović Vojislav, Sarajevo, Branovački Momčilo, Beograd, Zivanović Dragutin, Beograd, Kovač Ivan, Tivat, dr. Ražem Ivo, Zagreb, Zivković Branko, Zemun, Stefanović Milan, Niš, Holujević Franjo, Zagreb. Revizori: Veselić Vlado, Zagreb, Vranić Vlado, Zagreb, Nišević Radiša, Beograd, Ratković Pavel, Zagreb, Sterlekar Milan, Ljubljana; zameniki: Jelačić Milivoj, Mostar, Kantoci Djuro, Zagreb, Marković Lazar, Prnjavor, dr. Obersnel Maks, Jesenice, Pavelić Mato, Zagreb.

Odgovor predsedstva ČOS starešinstvu Saveza SKJ. Starešinstvo saveza SKJ je poslalo predsedstvu ČOS pismo, u kojem mu pošilja pozdrave i želio, da bi ostali bratski stiki s češkim Sokolstvom enako presrećni, kakor so bili doslej. Obenem vabi zastopnike ČOS v Beograd, da se obe sokolski organizaciji dogovorita o skupnem delu. Končno sporoča, da se zlet vrši po že določenem programu v Beogradu in vabi češko Sokolstvo k obilni udeležbi. Drugo pismo je bilo naslovljeno predsedstvu Zveze Slovansko Sokolstvo. V tem pismu prijavlja SKJ svoj pristop v Zvezo in prosi čimprejšnje odločitve, ker je z ozirom na bližnji zlet v Beogradu važno, da je SKJ član Zveze Slovansko Sokolstvo.

Na prvo pismo odgovarja predsedstvo ČOS med drugim takole: »Razumemo Vas: Vsak zvesti pripadnik svojega naroda, ki se ravna po sokolskih načelih, mora v vsakem času in v vsakem primeru služiti svojem narodu z vsemi močmi. Prepričani smo, da boste, ker ste vstopili v novo sokolsko organizacijo, vnesli vanjo prave nauke Tyrševe. V tej veri Vam podajamo roke k skupnemu delu v prid obeh narodov in obeh držav. Upamo, da se Vam posreči, da boste šli za istimi cilji in po istih metodah in cestah kakor mi.

V dokaz naše vere v Vas, se hočemo potruditi, da boste sprejeti v Zvezo Slovansko Sokolstvo in se bomo pripravili na Vaš zlet. Naša moč je v Tyrševih idealih. V dosego nam skupnih stremeljenj in hrepenenj bodite trdni, jaki in vztrajni.«

Propisi za povlašteno vožnju na drž. železnicama. Članovi, članice, naraštajci i naraštajke Sokola kraljevine Jugoslavije kada prave društvene izlete imaju prava na vožnju o polovinu normalne vozne cene u II. ili III. razredu putničkih i mešovitih vlakova, ako potuju na odstojanje preko 50 km u grupama od najmanje 10 lica, odnosno ako plate povlašćenu voznu cenu za

odstojanje od 51 km i za 10 lica. Svi članovi grupe moraju putovati u jednom te istom razredu.

Grupe od najmanje 15 lica mogu na odstojanje preko 100 km upotrebiti i brze vlakove. No i manjim grupam, odnosno i na kraćim odstojanjima dopuštena je upotreba brzih vlakova ako se plati povlašćena vozna cena za 15 lica i za odstojanje od 101 km. (Propis general. direkcije drž. željeznica).

Sokolska akademija v Ludini. Sokolsko društvo u Ludini (župa Zagreb) priredilo je 17. novembra 1929. akademiju povodom desetgodišnjice Jugoslovenskog Sokolskog Saveza. Svečanost je otvorio društveni starešina brat Ante Pernić, koji je ujedno održao predavanje »O ujedinjenju jugoslovenskog Sokolstva«. Zatim je brat Žlatko Najman održao govor »O ideologiji Tyrša i Sokolstva za vreme rata«. Iza njega je brat pomorski kapetan Rudo Crnić održao predavanje: »O revolucionarnoj akciji sokola-mornara za vreme rata«. Iza toga nastupili su naraštajci sa prostim vežbama za beogradski slet i članovi sa Murnikovim prostim vežbama za beogradski slet. Dalje su naraštajci izveli Erbenovu »Četvorku« i poslije nastupili sa vežbama na ruči. Sokolska deca, članovi podmladka Božena Sekal i Oto Veselj izveli su »Dijalog« od Ivanovića, a mali Čizek deklamirao je od T. Radića »Iskrice« u kojima je simbolično zovano sokolsko bratstvo. Sve vežbe izvedene su precizno, a nastup vežbača i održane govore pozdravila je mnogobrojna publika velikim pleskom. Program i uspeh ove akademije bio je vrlo dobar. Naraštaj Sokolskog društva u Ludini pokazuje lepe rezultate svog ustrajnog rada, i je dužnost, da svoju tehničku spremu usavršavaju, jer njihov napredak bit će pobjeda sokolske ideje u Ludini. Braćo naraštajci! Svoje oduševljenje, ljubav i rad za Sokolstvo, pokazujte i dalje agilnošću! Zdravo!

Z. N.

Naraštajska sekcija Sokolskog društva u Dubrovniku. Početkom ove školske godine naš je naraštaj sa svojim radom, koji je bio malo popustio za vrijeme letnih ferija usled odlaska djaka Sokola na praznike, opet počeo.

Između svega treba, da naročito spomenem, da smo sami sa svojim sredstvima osnovali — Naraštajsku čitaonicu — u koji su pored sokolskih zastupane i ostale novine.

Štednja je dosta uznapredovala, jer je svaki naraštajac svijestan, da jedino štednjom može da ode na beogradski svesokolski slet. Također se i u vežbaonici radi, da u Beograd potemo valjano spremni.

Na društvenoj akademiji na 1. decembra nastupio je muški i ženski naraštaj i svojim je vežbama zadovoljio mnogobrojnu publiku. Naročito se je dopala vežba muškog naraštaja u kojoj je bila prikazana

patnja naše Istre. Također su i naraštajke briljirale svojom prostom vežbom u kojoj je mimikom bio izražen duboki osjećaj, koji je na gledaoce ostavio jak dojam.

Prije akademije posetio je naraštaj grobove nacionalnih i sokolskih radenika, čiji se grobovi nalaze u Dubrovniku i okitio ih cvećem i vencima.

U programu našeg rada u ovoj sezoni u vidu je naraštajska akademija, a zatim naraštajske čajanke.

M. Milić.

Sokolska značka za naraštaj na civilnom odelu. Značka je iz srebrno sive slitine te ima oblik pravokutnika. Iz širokih razastrtih krila ptice sokola diže se lepo razvijeno telo naraštajca sa rukama u odučenju. To je alegorički prikaz težnja našeg sokolskog rada, kako se iz sokolske ideje diže novo naše nacionalno pokolenje u Sokolstvu.

Značka se nosi na levoj strani grudi. Tko nosi značku na civilnom odelu, neka nosi sa sobom uvek i svoju sokolsku legitimaciju, sa značkom — koja stane 5 Din — dobiva se i naročiti revers glede

nošenja iste. Revers stane 50 para. Značke i reversi nabavljaju se kod: Jugoslovenske Sokolske Matice, Ljubljana (Narodni dom).

Nošenje naraštajske značke na civilnom odelu nije obavezatno, no ipak preporučamo naraštajcem neka je uvek nose i tim manifestuju pripadnost velikoj slovenskoj sokolskoj porodici.

Tko nosi sokolski znak, mora biti veselan, da tim javno kaže, da je Sokol, te se radi toga mora također i tako ponašati, da štiti sokolsku čast i ugled. Sokolski znak te dakle uvek opominje: **Budi Soko posvuda!**

Iz uredništva. »Soko ptica«, Dubrovnik: Pesma »1. decembar« nije baš loša, mogla bi se otšampati, a došla je prekasno za decembarski broj. Sada nije više aktuelna. — M. M., Vel. Bečkerek: »Zastava« nije zgodna za štampu. — M. D., Bjeljina: »Slovensko Bratstvo« zabranio bi državni tožitelj, ako je otšampamo. Onda bolje da ne! — Karamatijević: Beograd: Čekamo na obećano gradivo.

Tri pitanja.

1. Ko i gde kaže (treba navesti tačan naslov članka): »Samo tamo, gde je stvar dovedena tako daleko, da se ne treba stiditi i bojati upoređenja sa svim inostranstvom, samo tamo je izvršen zadatak u narodnom životu i postignuta sva određena težnja. Ko hoće manje, isto je kao da neće ništa. Ne leniti se, nego u poletu dalje! Pasti ili dospeti! Sve ili ništa! mora svakako ovde biti geslo nastojanja.«

2. Kožar reče svojim trim sinovima: »Pođite na sajam i kupite svaki po 100 koža i to nešto telećih, nešto ovčjih i nešto zećjih. Svaki da kupi sve različite kože i to za 1000 Din.«

Na sajmu su se prodavale teleće kože po 20 Din, ovčje po 15 Din, zećje po 3 Din. — Sinovi su tačno izvršili očev nalog.

Koliko koža i kakvih je kupio svaki sin, ipak svaki različiti broj?

3. Jaz sem črno dete svetlega očeta: ptica brez kril se dvigam pod oblake; komaj se rodim, že se v zrak razpršim. Kaj je to?

Rešenja gornjih triju pitanja objavićemo u narednom broju »Sokoliča«. Objavićemo također i imena onih, koji pošalju pravilna rešenja.

Tko prvi pošalje pravilno rešenje za sva tri pitanja, dobiće besplatno krasno i ilustrirano delo: Spomenicu o I. jugoslovenskom svesokolskom sletu u Ljubljani 1922. god.

»Sokolič« izhaja 20. dne vsakega meseca i stane letno 20 Din, polletno 10 Din, posamezna številka 2 Din.

Urednik Bajželj Ivan, Ljubljana, Poljanska cesta 15, V./3. — Izdaja in zalaga Savez Sokola krajevine Jugoslavije (E. Gangl). — Naslov uprave: Uprava sokolskih listov, Ljubljana, Narodni dom. Telefon 2543. — Račun poš. hranilnice 12.943. — Za upravo odgovarja Mica Kosec.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francé Štrukelj).